

УДК 343.131

DOI <https://doi.org/10.32837/apdp.v0i91.3243>*Є. В. Павліченко, О. С. Анненко*

ПРАВОВІ, ОРГАНІЗАЦІЙНІ Й ТАКТИЧНІ АСПЕКТИ ДОКАЗОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАХИСНИКА В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Актуальність теми дослідження. На сучасному стані розвитку кримінального процесуального законодавства та право застосовної діяльності характерним є вивчення та запровадження в практичну роботу міжнародних стандартів, що спрямовані на дотримання гарантій, прав і свобод та законних інтересів учасників кримінального процесу.

Такий напрям безпосередньо стосується закріплення права особи на отримання кваліфікованої правової допомоги та розширення правових інструментів для здійснення функцій захисту і представництва як видів захисної діяльності.

Не дивлячись на те, що у Кримінальному процесуальному кодексі України визначено низку прогресивних засад та розвиток спеціального законодавства, що регулює захисну діяльність, залишаються актуальними та вимагають наукового й законодавчого вирішення проблеми, що стосується роботи захисника на стадії розслідування. Це можна пояснити тим, що низка норм КПК України сформована таким чином, що спричиняє порушення прав учасників кримінального провадження.

Практичні засади оскарження визначених рішень, дій чи бездіяльності органів розслідування чи прокурора вказують на те, що існуючі скарги розподілено на дії, рішення чи бездіяльність слідчого, прокурора та інших осіб під час розслідування; на рішення слідчого про закриття кримінального провадження; на рішення прокурора про закриття кримінального провадження; на рішення слідчого, прокурора про відмову в задоволенні клопотання про проведення слідчих дій, негласних слідчих дій.

Основні порушення, що стосуються участі захисника у кримінальному провадженні на стадії розслідування зводяться до незабезпечення обов'язкової участі захисника в передбачених законодавством випадках, обмеженні права на вільний вибір захисника, визначаються перешкоди щодо реалізації процесуальних прав, що пов'язані з отриманням безоплатної правової допомоги.

Діяльність захисника на стадії розслідування як наслідок реалізації права особи на захист та кваліфіковану правову допомогу була і залишається актуальною проблемою наукових досліджень та практичної діяльності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемні питання участі захисника у кримінальному провадженні в окремі термінові періоди досліджено у працях вітчизняних і зарубіжних учених. Так, К.В. Антонов, О.В. Сачко О.В., В.М. Тертишник та О.Р. Балацька О.Р. встановлювати зміст суб'єктів захисту та надавали їх класифікацію у кримінальному провадженні [1]. О.Р. Балацька визначила характеристику суб'єктів захисту в кримінальному провадженні [2]. Тактичні прийоми у професійній діяльності адвоката були досліджені О.В. Бишивцем [3].

Т. Бабчинська встановила аспекти реалізації права на захист у кримінальному провадженні [4]. Н.В.Борзих надав характеристику діяльності захисника на досудових стадіях кримінального процесу й під час судового розгляду справи [5], а Б.Л. Ващук вказав на обов'язкову участь захисника у кримінальному провадженні [6].

Засади забезпечення права на захист у кримінальному провадженні в контексті європейських стандартів справедливого судового розгляду були фундаментально досліджені Т. В. Волошанівською [7].

Вчені І.Ю. Гловацький та О.В. Гурич визначили сутність діяльності захисника у кримінальному процесі та класифікували обов'язки захисника [8,9]. Специфіка діяльності захисника в стадії досудового розслідування була визначена у праці І.В. Дубівки [10].

Сутність захисту у кримінальній справі було представлено у вигляді науково-практичного коментарю Я.П. Зейкан [11], а Т.В. Коревою були визначені проблеми діяльності захисника в досудовому провадженні та в суді першої інстанції [12]. Питання забезпечення права на захист, свободу та особисту недоторканність за новим Кримінальним процесуальним кодексом України були вивчені М.С. Короткевичем [13]. А.В. Люліч показав роль захисника як суб'єкта збирання доказів у нормах нового кримінального процесуального кодексу України [14]. Н.З. Рогатинська Н.З. досліджувала випадки обов'язкової участі в процесі набуття чинності КПК України [15]. О.М. Скрябін надав порівняльно-правову характеристику участі адвоката у кримінальному процесі України з іншими зарубіжними країнами [16]. М.В. Цюра дослідив правовий статус захисника у кримінальному провадженні [17]. О. Яновська О. встановила правову позицію захисту в кримінальному провадженні [18].

Окрім вказаних вчених можна відзначити наукові праці Ю. І. Азарова, С. А. Альперта, О. В. Бауліна, О. Я. Баєва, В. В. Боярова, Т. В. Варфоломеевої, В. І. Галагана, І. В. Гловюк, М. М. Гродзинського, М. О. Громова, Ю. М. Грошевого, В. С. Зеленецького, Я. П. Зейкана, А. Ф. Коні, В. О. Коновалової, О. М. Ларіна, Л. М. Лобойка, Ю. П. Лубшева, Є. Д. Лук'янчикова, П. А. Лупинської, В. Т. Маляренка, В. В. Назарова, Г. М. Омеляненко, М. А. Погорецького, Д. П. Письменного, В. О. Попелюшка, В. М. Савицького, С. М. Стахівського, В. М. Тертишника, Д. В. Філіна, Л. Д. Удалової, В. Ю. Шепітька, Ю. П. Яновича, О. Г. Яновської та інших.

Незважаючи на значний внесок у розвиток наукових досліджень провідних вчених щодо участі захисника у кримінальному провадженні, слід відзначити, що їх дослідження базуються в основному на законодавстві й беруть до уваги стан право застосовної практики й залишають поза увагою сучасні проблеми такого напрямку. У цьому зв'язку виникає нагайна потреба наукового доопрацювання цієї проблеми.

Мета дослідження полягає у розробленні теоретичних засад, правових положень та практичних рекомендацій, спрямованих на удосконалення діяльності захисника в стадії розслідування.

Виклад основного матеріалу. У процесі проведення теоретичних досліджень встановлено сутність кримінально-процесуального доказування та доведено, що це

є діяльність слідчого, прокурора, слідчого судді і суду з накопичення, автентифікації, підтвердженні та оцінюванні доказів, а також формування на основі необхідної та достатньої сукупності доказів певних правових засад із відповідним обґрунтуванням у процесуальних рішеннях по кримінальному провадженню.

З метою обґрунтування отриманих доказів залучається захисник, який є стороною захисту. Найчастіше у якості захисника виступає адвокат, який проводить захист підозрюваного, обвинуваченого, засудженого, виправданого, особи, відносно якої очікується використання примусових заходів медичного чи виховного характеру або розглядається питання про їх застосування, а також особи, відповідно до якої очікується вирішення питання про видачу іноземній державі (екстрадицію).

У своїй діяльності захисник керується процесуальними правами підозрюваного, обвинуваченого, захист якого він проводить, крім процесуальних прав, запровадження яких проводиться безпосередньо підозрюваним, обвинуваченим і не може бути доручена захиснику, з моменту надання документів, слідчому, прокурору, слідчому судді, суду.

Захисник має право співпрацювати під час допиту та інших процесуальних дій, що проводяться за участю підозрюваного, обвинуваченого. Повинністю захисника є застосування засобів захисту, що визначені Кримінальним процесуальним кодексом та іншими законами України.

Тактичні засади професійної підготовки захисника представляються його активність чи пасивність у процесі доказування. Разом з тим, діюче законодавство визначає набір прав, використовуючи які захисник може приймати активну участь у процесі доказування. Захисник має право керуватися процесуальними правами підозрюваного, обвинуваченого, захист якого він здійснює.

Сучасний правовий стандарт проведення доказування захисником у кримінальному провадженні створює йому нові засади для рішення питань захисту. Разом з тим, існуючий стандарт потребує подальшого удосконалення та має визначатися змагальністю як основою кримінального процесу, яка в суді першої інстанції за чинним законодавством України стає системно утворюючим фактором.

Сучасний інститут захисного розслідування в кримінальному провадженні повинен функціонувати як самостійний інститут кримінально-процесуального права, як невіддільний складник запровадження засади змагальності сторін, що має стати правовою основою поліпшення діяльності у реалізації верховенства права у сфері кримінального судочинства та поліпшити результативність захисту прав і свобод людини в кримінальних провадженнях.

Професійним представником сторони захисту, процесуальний статус якого відзначається суттєвим удосконаленням, є захисник. Варіаціями адвокатської діяльності є захист, представництво та надання інших видів правової допомоги клієнту.

Слідчий, прокурор, слідчий суддя чи суд повинні гарантувати участь захисника у кримінальному провадженні. За новим КПК України захисник отримав набір повноважень, яких раніше не мав, а саме накопичувати та представляти докази у встановленому порядку, висувати заяву про здійснення слідчих, негласних слідчих та інших процесуальних дій, приймати участь в новаційних процесах. На сьо-

годні можна виділити проблеми, що пов'язані зі здійсненням обшуку, захиснику не обов'язково представляється копія протоколу обшуку. Однак такий стан значно звужує права і свободи особи. У цьому зв'язку у КПК має бути вказано на обов'язковому врученні протоколу обшуку зацікавленим особам.

Цю проблему повинно бути вирішено на законодавчій засаді на основі встановлення у законодавстві того, що обшук не може продовжуватись понад строк дії ухвали на проведення обшуку, тобто впродовж одного місяця.

Не менш важливою проблемою залишається питання щодо надання стороні захисту тимчасового доступу до речей і документів, забезпечувати зберігання вилученого майна, сторона захисту не має обов'язків забезпечувати зберігання вилученого майна. У результаті, отримання захисником тимчасового доступу до речей і документів, які не були оглянуті та досліджені стороною обвинувачення, може спричинити втрату доказів, що мали б значення для встановлення винуватості особи.

Наразі потрібно провести удосконалення порядку отримання захисником документів та предметів, потрібних для здійснення експертизи у разі самостійного протягування експертів на договірних засадах.

Натепер неозначеним залишається обсяг процесуальних повноважень адвоката, який бере участь у проведенні допиту та інших процесуальних діях. Також відзначаються випадки, коли стороні захисту відхиляють прохання у наданні для ознайомлення таких матеріалів або надають лише мінімум документів. Така ситуація обмежує права та можливості сторони захисту.

Окрім того, у КПК України відзначається відсутність переліку прав та обов'язків, які безпосередньо повинні реалізовуватись та виконуватись виключно вказаними учасниками кримінального провадження.

Отже, залишається не визначеним, які ж саме права підозрюваного, обвинуваченого, потерпілого, цивільного позивача і відповідача не можуть бути реалізовані захисником, представником або законним представником.

З огляду на це доречно запропонувати доповнити КПК України окремою статтею, в якій чітко визначити процесуальні права захисника.

Дискусійним і наразі не вирішеним залишається питання одержання захисником висновків фахівців з тих питань, що вимагають спеціальних знань. На сьогодні захисник лише формально має таке право. На це вказує правозастосовна практика, оскільки придбати такі висновки у більшості випадках досить проблемно, оскільки фахівці не зобов'язані давати висновки на запити захисників, тим більше безоплатно.

На сьогодні існують часті випадки порушення права на свободу та захист, особливо під час затримання особи. А саме, часто органи досудового розслідування зневажають законодавчі вимоги щодо негайно повідомити про затримання особи установу, що уповноважена на надання безоплатної правової допомоги. У цьому зв'язку треба вказати на доцільність узгодження та вдосконалення положень КПК України та норм Закону України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність".

Проведене дослідження дає можливість ствердити про необхідність визначення і чіткого процесуального закріплення повноважень захисника в кримінальному

провадженні. Означене буде засадою забезпечення захисником ефективного захисту прав, свобод і законних інтересів особи. У зв'язку з цим слід внести відповідні зміни та доповнення до чинного законодавства України, якими потрібно унормувати процесуальну діяльність захисника-адвоката.

Вивчення діючого Кримінального процесуального кодексу України вказує на те, що законодавче регулювання процесуального статусу захисника як учасника кримінального провадження залишається недостатньо відпрацьованими, так як його положення не містять окремої статті, де були б визначені права та обов'язки захисника. У цьому зв'язку виникає потреба обґрунтувати низку заходів щодо удосконалення питання.

У разі встановлення процесуального статусу захисника не доцільно обходитися лише нормами КПК України, а потрібно посилається на нормативно-правові акти, які визначають суспільні правовідносини, пов'язані з участю захисника у кримінальному процесі.

Вивчення та спостереження шляхів вдосконалення процесуального статусу захисника визначають доцільність відокремити права підозрюваного та захисника, а саме потрібно встановити які права підозрюваний може реалізовувати лише безпосередньо. У цьому зв'язку доцільно, класифікувати процесуальні права підозрюваного за суб'єктом реалізації, а саме: 1) тільки особисто підозрюваним; 2) як підозрюваним, так і його законним представником чи захисником. Єдиним процесуальним правом, яке підозрюваний може застосовувати самостійно, є можливість давати показання та власноруч їх записати.

У зв'язку із означеним необхідно провести узгодження положення КПК України із відповідними нормами Закону України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність", зокрема шляхом доповнення КПК України окремим положенням, в якому доцільно закріпити чіткий перелік прав та обов'язків захисника у кримінальному провадженні. Про доцільність вдосконалення чинного КПК України у такий спосіб свідчить й вивчення кримінального процесуального законодавства інших країн.

Доцільно також встановити право захисника збирати відомості про факти, що можуть бути використані як докази, в установленому законом порядку запитувати, отримувати і вилучати речі, документи, їх копії, ознайомлюватися з ними та опитувати осіб за їх згодою. Однак у цьому напрямі процесуальної діяльності захисника слід встановити обмеження щодо можливого вилучення захисником оригіналів документів або речей. Зазначене зумовлено тим, що в такому випадку постає питання обліку та зберігання захисником вилучених предметів.

В положеннях ст. 46 КПК України доречно передбачати загальні положення участі захисника у кримінальному провадженні, де серед іншого передбачити, що одна особа може мати декілька захисників, кожний з яких може з'являтися під час кримінального провадження і брати у ньому участь не залежно від іншого.

Висновки. Практичне застосування КПК визначає допущення фактів порушення базового конституційного права на захист від підозри, а саме щодо забезпечення участі захисника на кожному етапі кримінального провадження. Означена проблема потребує приведення національного законодавства у відповідність до практики Європейського суду з прав людини, зокрема слід визначити процесу-

альний порядок провадження щодо осіб, які потенційно причетні до кримінального правопорушення та надання таким особам права на захист. Запропоновані в роботі заходи дозволять поліпшити процес доказової діяльності захисника в кримінальному провадженні.

Література

1. Антонов К.В., Сачко О.В., Тертишник В.М., Балацька О.Р. Поняття й класифікація суб'єктів захисту в кримінальному провадженні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2016. Вип. 35. Ч. I. Т. 3. С. 89–93.
2. Балацька О.Р. Характеристика суб'єктів захисту в кримінальному провадженні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2015. Вип. 33. Ч. I. Т. 3. С. 76–84.
3. Бишевец О.В. Тактичні прийоми у професійній діяльності адвоката. *Вісник Академії адвокатури України*. Київ : Вид. центр Академії адвокатури України. 2018. Вип. 11. С. 104–108.
4. Бабчинська Т.В. Деякі аспекти реалізації права на захист у кримінальному провадженні. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 6. С. 166–170.
5. Борзих Н.В. Діяльність захисника на досудових стадіях кримінального процесу та при судовому розгляді справи : монографія. Донецьк : «Ноулідж», 2017. 113 с.
6. Ващук Б.Л. Обов'язкова участь захисника у кримінальному провадженні. *Часопис Київського університету права*. 2014. № 4. С. 237–240.
7. Волошанівська Т.В. Засада забезпечення права на захист у кримінальному провадженні в контексті європейських стандартів справедливого судового розгляду : монографія. Одеса : «ОНУ», 2019. 252 с.
8. Гловацький І.Ю. Діяльність адвоката-захисника у кримінальному процесі : навчальний посібник. Київ : Атіка. 2013. 352 с.
9. Гурич О.В. Обов'язки захисника-адвоката у кримінальному процесі України. *Форум права*. 2015. № 4. С. 262–267.
10. Дубівка І.В. Діяльність адвоката в стадії досудового розслідування : монографія. Київ : «ЦУЛ», 2017. 233 с.
11. Зейкан Я.П. Захист у кримінальній справі : Науково-практичний коментар. Вид. четверте, стереотипне. Київ : КНТ, 2017. 615 с.
12. Корчева Т.В. Проблеми діяльності захисника в досудовому провадженні та в суді першої інстанції : монографія. Харків : Вид. ФОП Вапнярчук Н.М., 2017. 200 с.
13. Короткевич М.Є. Забезпечення права на захист, свободу та особисту недоторканність за новим Кримінальним процесуальним кодексом України. *Слово Національної школи суддів України*. 2017. № 4. С. 52–55.
14. Люліч А.В. Захисник як суб'єкт збирання доказів у нормах нового кримінального процесуального кодексу України. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2017. № 2. С. 202–206.
15. Рогатинська Н.З. Випадки обов'язкової участі захисника у кримінальному провадженні. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. Випуск 1. Том 4. С. 112–116.
16. Скрябін О.М. Порівняльно-правова характеристика участі адвоката у кримінальному процесі України з іншими зарубіжними країнами. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2015. Випуск 34. С. 98–101.
17. Цюра М.В. Правовий статус захисника у кримінальному провадженні. *Правозахисний рух: історія та сучасність*. 2015. № 8. С. 285–287.
18. Яновська О.Г. Правова позиція захисту в кримінальному провадженні: шляхи відстоювання у процесі доказування. *Право України*. 2014. № 10. С. 124–132.

Анотація

Павліченко Є. В., Анненко О. С. Правові, організаційні й тактичні аспекти доказової діяльності захисника в кримінальному провадженні. – Стаття.

У статті визначаються правові, організаційні й практичні аспекти діяльності захисника в кримінальному провадженні. На основі аналізу роботи органів досудового розслідування виявлені проблеми, які потребують правового врегулювання з визначенням повноважень суб'єктів сторони

обвинувачення та захисту й внесення змін і доповнень до чинного кримінально процесуального законодавства.

У статті визначено поняття, сутність процесуального статусу захисника в кримінальному процесі; надана характеристика участі захисника на стадії досудового розслідування; висвітлено інститут самостійного адвокатського розслідування в кримінальному провадженні; розкрито участь захисника на стадії судового розгляду; обґрунтовано доказову діяльність захисника; визначено шляхи вдосконалення правової регламентації участі захисника в кримінальному провадженні.

На основі проведених досліджень було запропоновано внести зміни й доповнення, які, з одного боку, визначають чітко функцію та роль слідчого судді в кримінальному провадженні, а з іншого, – підвищать гарантії його процесуальної самостійності. Доведено, що дотриманню прав і свобод громадян сприятиме процесуальна діяльність керівника органу досудового розслідування, яка покликана забезпечити умови для ефективної роботи підлеглих і контроль за дотриманням ними вимог законодавства. У статті звернено увагу на те, що серед суб'єктів, які на підставі отриманих фактичних даних встановлюють наявність чи відсутність фактів та обставин, котрі мають значення для кримінального провадження та підлягають доказуванню, захисника не визначено. Установлено, що між певними положеннями кримінального процесуального кодексу України існує правова протилежність. Показано, що захисник має право збирати відомості про факти, що можуть бути використані як докази. Доведено, що захисник має право отримувати докази в кримінальному провадженні шляхом ініціювання проведення слідчих дій, негласних слідчих (розшукових) дій та інших процесуальних дій у випадках, передбачених Кодексом. Показано, що ініціювання захисником проведення слідчих дій, негласних слідчих дій та інших процесуальних дій повинно здійснюватися шляхом подання слідчому або слідчому судді відповідних клопотань.

Доведено, що тактика захисника – це спосіб його практичної діяльності, який являє собою сукупність тактичних прийомів, вироблених криміналістичною наукою, котрі використовуються ним для здійснення тактичного впливу на психіку об'єкта такого впливу, спрямованого на подолання протидії, що чиниться цим об'єктом, або на спонукання цього об'єкту до вчинення певних дій в інтересах захисту (за відсутності явної протидії) з метою досягнення захисником поставленої мети для реалізації функції захисту. Щодо тактики сторони захисту в цілому, то це питання дискусійне й потребує додаткового дослідження.

У статті надана аргументація необхідності наділення захисника правом самостійного проведення процесуальних дій, у межах яких існувала б можливість комплексного застосування пізнавальних і психідувальних операцій залежно від характеру слідів розслідуваної події.

Ключові слова: гарантії, слідчі дії, законність, обґрунтованість, негласні слідчі дії, суб'єкти забезпечення захисту прав, тактика захисника.

Summary

Pavlichenko Ye. V., Annenko O. S. Legal, organizational and tactical aspects of the activity of defense lawyer in criminal proceedings. – Article.

The article presents ideas on the general structure of the methodology of professional protection in criminal proceedings, which main elements include: forensic characteristics of the relevant type of criminal offense; determination of priority general tactical tasks of defence at the stage of entry of a defence lawyer into the process; selection of a typical position of protection in view of the current situation and practice of professional protection in the relevant criminal proceedings; establishing the circumstances, which proof will help to obtain the most favourable final decision for the client; tactical features of the performance of a defence lawyer during the criminal proceedings on a premeditated murder.

Analysis of the provisions of criminal procedure law, which determine the means of gathering evidence by the defence, showed that the defence lawyer is essentially deprived of the possibility of independent procedural actions, where there would be a possibility of comprehensive cognitive and identification operations depending on the nature of the investigation. However, the tasks of the investigation of a lawyer cannot be fully realized without such actions.

It is emphasized that there can be no special procedure for collection of evidence by a defence lawyer within a lawyer's investigation, which would be significantly different from similar actions of an investigator or a prosecutor during pre-trial investigation. Otherwise, there will always be a possibility of discriminatory treatment of the evidentiary value of the results of the lawyer's investigation. Procedural differences in the conduct of procedural actions to collect evidence by the investigator (prosecutor) and those of a defence lawyer may be due to only one factor – the lack of power to use coercion or any other restriction of human and civil rights and freedoms by the latter.

The article defines the legal, organizational and practical aspects of the defender's activity in criminal proceedings. Based on the analysis of the work of the pre-trial investigation bodies, the issues have been

identified that require legal settlement with the definition of the powers of the prosecution and defence and the introduction of changes and additions to the current criminal procedure legislation.

The article defines the concept, the essence of the procedural status of a defender in criminal proceedings; the characteristic of participation of a defender at the stage of pre-judicial investigation is given; the institute of independent lawyer's investigation in criminal proceedings is covered; the participation of a defence lawyer at the stage of trial is revealed; the evidentiary activity of a defence lawyer is substantiated; the ways to improve the legal regulation of the participation of a defence lawyer in criminal proceedings are identified.

Based on the research, it was proposed to make changes and additions that, on the one hand, will clearly define the function and role of the investigating judge in criminal proceedings, and on the other hand, increase the guarantees of his procedural independence. It is proved that observance of the rights and freedoms of citizens will be facilitated by the procedural activity of head of the pre-trial investigation body, which is designed to provide conditions for effective work of subordinates and control their compliance with the law. The article draws attention to the fact that among the subjects who, on the basis of the obtained factual data, establish the presence or absence of facts and circumstances relevant to the criminal proceedings and subject to proof, there is no defence lawyer. It is established that there is a legal contradiction between certain provisions of the CPC of Ukraine. It is shown that a defence lawyer has the right to gather information about facts that can be used as evidence. It has been proved that a defence lawyer has the right to obtain evidence in criminal proceedings by initiating investigative actions, covert investigative (search) actions and other procedural actions, in cases provided for by this Code. It is shown that the initiation of investigative actions by the defence lawyer, covert investigative actions and other procedural actions should be carried out by submitting appropriate motions to the investigating judge.

It is proved that the tactics of the defender is a way of his practical activity, which is a set of tactics developed by forensic science, which he uses to exercise tactical influence on the object of such influence, aimed at overcoming the resistance of this object, or to encourage this object to take certain actions in the interests of protection (in the absence of explicit opposition), in order to achieve the goal set by the defender to implement the function of protection. Regarding the tactics of the defence in general, this issue is debatable and needs further study.

The article provides an argument for the necessity to give the defender the right to conduct procedural actions independently, where there would be a possibility of comprehensive application of cognitive and identification operations, depending on the nature of the traces of the investigated event.

Key words: guarantees, investigative actions, legality, validity, covert investigative actions, subjects of protection of rights, tactics of the defender.